

european-affairs/ea-november-2012/1642-catalonia-and-the-rise-of-economic-separatism-in-europe

18. Brancati, Dawn. Another Great Illusion: The Advancement of Separatism through Economic Integration. *Political Science Research and Methods* 2 (01). Cambridge University Press, 2014. – P.69–95.

19. Основний Закон спеціального адміністративного району Китайської Народної Республіки Гонконг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=182011

20. Who recognizes Kosovo as an independent state? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kosovothanksyou.com/>

References

1. Nurullin R. M. Ponjatie secessii v politicheskoy nauke // Uchen. zap. Kazan. un-ta. Ser. Gumanit. nauki. – 2010. – T.152, Kn.1. – S.212–221.

2. Shanhajskaja konvencija o bor'be s terrorizmom, separatizmom i jekstremizmom ot 15 ijunja 2001 g. // Moskovskij zhurnal mezhdunarodnogo prava. – 2001. – №4. – S.233–243.

3. Proekt Zakonu Ukraïny vid 17.07.2014 r. №4300a «Pro tytdiju i zapobigannja separatyizmu ta podolannja naslidkiv separatyts'koi dijalnosti na terytorii Ukraïny (deseparatyzaciju)» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG3BG68I.html

4. Konstytucija SShA [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A1%D0%A8%D0%90

5. Father Robert Araujo, Sovereignty, Human Rights, and Self-Determination: The Meaning of International Law, 24 *Fordham Int'l L.J.* 1477 (2000). – 58 p.

6. Konstytucija Ukraïny [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

7. Military and Paramilitary Activities (Nicaragua v. United States of America), Merits [1986] ICJ Rep 14. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>

8. Kedourie Elie. Nationalism [Text]: E. Kedourie. – Rev. ed. – New York: Praeger, 1961. – 151 p.

9. G'elner E. Nacii' ta nacionalizm; Nacionalizm: Per. z angl. – K.: Takson, 2003. – 300 c.

10. Statut OON [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010/page

11. Deklaracija o principah mezhdunarodnogo prava, kasajushhijhsja družestvennyh otnoshenij i sotrudnichestva mezhdu gosudarstvami v sootvetstvii s Ustavom Organizacii Ob'edinennyh Nacij [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_569

12. Tymchenko L. D. Mizhnarodne pravo: Pidruchnyk / L. D. Tymchenko, V. P. Kononenko. – K.: Znannya, 2012. – 631 s.

13. Mizhnarodnyj pakt pro gromadjans'ki i politychni prava [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043

14. Rezolucija 1514 (XV) General'noj Assamblei OON. Deklaracija o predostavlenii nezavisimosti kolonial'nym stranam i narodom 14 dekabnja 1960 g. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_280

15. Zakljuchitel'nyj akt Soveshhanija po bezopasnosti i sotrudnichestvu v Evrope [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055

16. Cascadians: Shared Cultural Traits, Values «The Nation of Cascadia» «Big Local» – «The Great Nearby». *Vancouver Sun*, May 7, 2008. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.canada.com/vancouver/news/westcoastnews/story.html?id=46e85afe-2e9c-4b5f-8c21-e5dcd72b35c3&p=1>

17. Ryan Barnes. Catalonia and the Rise of Economic Separatism in Europe. *European Institute*, Nov. 2012. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.europeaninstitute.org/index.php/162-european-affairs/ea-november-2012/1642-catalonia-and-the-rise-of-economic-separatism-in-europe>

18. Brancati, Dawn. Another Great Illusion: The Advancement of Separatism through Economic Integration. *Political Science Research and Methods* 2 (01). Cambridge University Press, 2014. – P.69–95.

19. Osnovnyj Zakon special'nogo administratyvnogo rajonu Kytajs'koi Narodnoi Respubliki Gonkong [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=182011

20. Who recognizes Kosovo as an independent state? [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kosovothanksyou.com/>

Lytvynenko K. O., graduate student of the Department of Humanitarian Security of the National Institute for Strategic Studies (Ukraine, Kyiv), kyrylo.lytvynenko@gmail.com

Definition and classification of separatist movements

The article analyzes the theoretical and normative aspects of the concept of separatism and the reasons for generation of this phenomenon, presents a classification of the types of separatism in accordance with specific criteria as well as the aims and forms of separatist movements that could be defined as some activities aimed at implementing separatism. Separatism and its manifestations can be classified according to various criteria that allow us to identify their types and forms. The proper qualification of a separatist movement is required in order to assess the validity of separatists' claims and to develop some strategies for the effective resolution of a conflict.

Keywords: separatism, territorial conflict, secession, irredentism, enosis, autonomy.

Литвиненко К. А., аспирант отдела гуманитарной безопасности, Национальный институт стратегических исследований (Украина, Киев), kyrylo.lytvynenko@gmail.com

Понятие и классификация сепаратистских движений

Проанализированы теоретические и нормативные аспекты понятия сепаратизма, определены основания возникновения этого явления, представлено классификацию видов сепаратизма по определенным критериям, а также видов и форм сепаратистских движений, как деятельности, направленной на реализацию сепаратизма. Сепаратизм и его проявления могут быть классифицированы по различным критериям, позволяющие выделить их виды и формы. Правильная квалификация сепаратистского движения необходима как для оценки обоснованности требований, которые оно предъявляет, так и для выработки стратегии для эффективного разрешения конфликта.

Ключевые слова: сепаратизм, территориальный конфликт, сецессия, ирредентизм, энотиз, автономизация.

* * *

УДК 355.01+327.8

Мельник О. М.,

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних наук, Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного (Україна, Львів), lmmlviv@gmail.com

КОНЦЕПЦІЯ «ПРЕЕМПТИВНОЇ ВІЙНИ» ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИ ВЕДЕННІ БОЙОВИХ ДІЙ

Розглянуто сутність концепції «преемптивної війни» як принципу бойового застосування в новітніх поглядах на розвиток воєнного мистецтва. Розкрито історичні особливості та характерні чинники, які визначили формування концепції. Обґрунтовано основні принципи концепції.

Проаналізовано концепцію преємптивної війни та визначено сутність терміну «преємпція». Розкрито відмінності механізму дії преємптивної та гібридної війни.

Ключові слова: преємптивна війна, преємпція, націобудівництво.

Розвиток цивілізаційних процесів сучасності відбувається в рамках принципово нової філософсько-політологічної парадигми епохи постмодерну. Новими об'єктами наукового дискурсу є соціальні феномени коду та матриці, кардинально переорієнтовується інформативне протистояння, його завданням і ціллю стає переформатування ментальності нації та деформація патернів національної пам'яті, що зумовлено метою інформаційної війни. На основі теорії «керуваного хаосу» ґрунтуються сучасні розробки новітніх військових теорій та концепцій постмодерну – мережецентричної, гібридної, консенсальної, преємптивної, мережевої воєн, а також концепції «стратегічних комунікацій».

Питання вивчення сутності концепції преємптивної війни розкрито у працях Дж. Шарпа, Г. Почепцова, Ю. Крупнова.

Концептуальні зміни у воєнних доктринах в багатьох галузях воєнного мистецтва з'явилися внаслідок домінування двох тенденцій, що сформувалися ще з кінця 90–х рр. ХХ ст.

Перша тенденція пов'язана із зростанням «інформаційної озброєності» ОВТ у системах виявлення, бойового управління, зв'язку, розвідки, комп'ютерних і космічних системах. Це привело до удосконалення ефективності ядерних і звичайних зразків ОВТ за рахунок підвищення точності, скорочення підлітного часу, якісного зростання можливостей виявлення та супроводження цілей.

Друга тенденція підкреслює вразливість інформаційно-комунікативних систем до зовнішнього, ворожого впливу, помилок у програмному забезпеченні, технічних збоїв і наголосила на важливості та значенні «людського чинника» у проведенні військових операцій проти інформаційних систем.

Таким чином, з одного боку, швидкими темпами зростає бойова ефективність ОВТ та якість інформаційного озброєння, а з іншого – позначився рівень низької (недостатньої) захищеності цих систем від зовнішніх впливів в умовах гіперрозвитку технологій, інформаційної зброї та способів їх застосування. Сфера традиційного протидіювання між наступальними й оборонними системами змістилася у кіберпростір і перетворилася у глобальну сферу протидіювання.

Особливостями цього протидіювання є:

1. Необмеженість у часі й просторі. Область інформаційного протидіювання не може бути обмежена ні окремим ТВД ні часом, ні простором, ні системою ОВТ.

2. Неконтрольованість і відсутність міжнародних домовленостей з цього приводу (крім обмежень з розгортання РЛС).

3. Множина конфігурацій. Область інформаційного протидіювання не має визначених форм і способів застосування.

4. Необмежені можливості практичного застосування ІТ у системі стратегічних ядерних засобів, повітряно-космічної, протиповітряної оборони.

Нове розуміння інформаційної могутності держави в сучасному світі відображене множиною дефініцій терміну «війна» та її різновидів, що з'явилися у військовій науці «мережецентрична», «інформаційно-центрична», «знансцентрична», «гібридна», «преемптивна», «консциєнтальна», «інформаційна війна стратегічних комунікацій», «інформаційно-мережева», «мережева». Основною ознакою сучасних воєн стало комплексне поєднання протидіювання в інформаційній сфері з веденням реальних бойових дій. Російський дослідник В. І. Сліпченко на основі аналізу основних форм і методів збройної боротьби, запропонував класифікацію поколінь воєн:

перше покоління – часів античних, аграрних та кочових суспільств;

друге покоління – епохи мануфактурного виробництва;

третє покоління – ранніх індустріальних суспільств;

четверте покоління – розвинутих індустріальних суспільств;

п'яте покоління – локальні конфлікти і «холодна війна» ядерної епохи;

шосте покоління – неконтактні, дистанційні війни із застосуванням високоточної зброї;

сьоме покоління – інформаційно-мережева [1, с. 22].

Існує і класифікація воєн ХХ–ХХІ століть як надскладного соціально-політичного явища, які залежно від основних характеристик поділяються на:

1. Війни великих мас населення (I світова війна) – 1914–1918 рр.

2. Війну моторів (II світова війна) – 1939–1945 рр.

3. Війну з абсолютизацією ролі ЗЗМУ («холодна війна») – 1945–1991 рр.

4. Когнітивну війну з опорою на інформацію як основний засіб ведення бойових дій – 1992–2010 рр.

5. Війну Керованого Хаосу – сукупності роз'єднаних у просторі, але об'єднаних єдиною метою військових конфліктів – з 2010 р. [2].

Український дослідник М. Сенченко запропонував так класифікувати світові війни ХХ–ХХІ століть. На його думку, «холодна війна» була Третьою світовою (1946–1991 рр.), а з 1992 р. людство вступило у Четверту світову. «Особливість сучасної війни в тому, що більшість людей не відчують воєнних дій, не здогадуються, що вона перманентна і відбувається щоденно, щогодини і щохвилини. Вона невидима і її бойові дії відчуває тільки та частина людства, яка добре поінформована. Сучасна війна має три театри воєнних дій: геополітичний або фізичний, інформаційний чи психологічний, духовний або цивілізаційний» [3].

Р. Багіров справедливо зауважує, що під впливом сучасних політичних комунікацій відбуваються фундаментальні зрушення в соціокультурних характеристиках воєн і збройних конфліктів. «Образ війни, як запеклого збройного протидіювання, тьмяніє на тлі образів нанотехнологічної, психологічної, інформаційної, консциєнтальної (війна свідомості) і преемптивної («перероблення націй») воєн. Світ вступає в новий етап боротьби як конкуренції форм організації свідомості, де предметом ураження та знищення є певні типи свідомості. Найважливішим об'єктом сучасних, і, особливо, майбутніх воєн стають менталітет націй, духовні основи армій, віра, ідеологія, історія, патріотизм, культура, національна ідентичність. Звідси зрозуміла та увага, яку розвинені держави приділяють питанням забезпечення інформаційної складової військової безпеки, захисту свого способу життя» [4, с. 10].

Таким чином, зміни у воєнних доктринах зумовлені появою системи нових оцінок характеру воєн сучасності, що обумовлені:

– швидкими темпами росту ефективності озброєнь (передусім, якості інформаційного продукту). Інформація за ефективністю свого впливу перевершила матеріальні ресурси;

– удосконаленням способів впливу на сучасні зразки озброєнь засобами обчислювальної техніки і комунікації;

– успіхами психології у сфері вивчення поведінки та маніпуляції свідомістю великих груп людей.

Слід зазначити, що існує низка підходів до трактування сутності нових концепцій воєн:

Військово-прикладний зараховує інформаційну агресію до сфери військового протидіювання і розглядає її як комплексне застосування сил та засобів інформаційної й збройної боротьби. Інформаційна складова є необхідним компонентом в організації та проведенні військових операцій. Передовсім, це концепції «мережецентричної», «інформаційно-центричної», «знансцентричної», «гібридної» та «преемптивної» воєн.

Психологічний підхід визначає суть інформаційної війни як системи способів і засобів психологічного впливу на індивідуальну та масову свідомість з метою спрямування її у вигідному для суб'єкта впливу напрямі. До цього підходу зараховують концепції «консциєнтальної» війни та «стратегічних комунікацій».

Концепція «*преемптивної війни*» знаходиться на зрізі військово–прикладного та психологічного підходів, але визначальне значення збройного компонента у ході ведення бойових дій дає можливість зарахувати її передовсім до військово–прикладного підходу. Слід підкреслити і її стійкий логічний та діалектичний зв'язок із концепціями «мережецентричної» і «гібридної» воєн. Концепція преемптивної війни є органічною синтезованою формою ведення бойових дій сучасності на основі розвитку концепцій «мережецентричної», «консцієнтальної» та «гібридної» воєн.

Поняття «преемптивна війна», як термін в офіційному документі, вперше був застосований в Національній стратегії забезпечення безпеки США (National Security Strategy of the United States) у 2002 р.

Концепцію преемптивної війни визначає сутність терміну «преемпція» – сукупність системних превентивних силових дій та масованого інформаційного впливу на правлячий політичний режим держави–парії (терористичної держави, посібника міжнародних терористичних організацій) як носія потенційної загрози державного та недержавного тероризму. Здійснюється з метою зміни політичного керівництва, знищення національного суверенітету, побудови нової «правильної» нації. Алгоритм реалізації даної концепції передбачає насамперед збройну агресію з метою зміни політичного режиму та захоплення його ресурсної бази для створення системи тотального контролю над суспільством, переформатування особистісної свідомості за допомогою інформаційно–психологічних технологій в своєрідний кібер–продукт з мінімумом соціальних потреб. «Творення нації» передбачає знищення решток «невдалих» державно–політичних «проектів», здійснення процесу створення нових «модернових» націй та націй–держав за допомогою «демократичних» виборів і формування нового «елітарного» прошарку. Цей процес супроводжується масованим інформаційним впливом у межах глобального інформаційного простору [5; 6].

Спільними з «гібридною» війною рисами є такі:

– ведення за допомогою не лише збройних сил, але й найманців, бандитів, приватних військових компаній, на яких не поширюється дія норм міжнародного гуманітарного права (МГП);

– неможливість застосування поняття «військова агресія» до держав–агресорів, оскільки вони формально не беруть участі у них;

– незаконні збройні формування (НЗФ) застосовують тактичні прийоми у бойових діях, що заборонені міжнародними нормативно–правовими документами (захоплення заручників, загрози використання зброї масового ураження у місцях скупчення цивільного населення та ін.);

– внаслідок специфіки формування та функціонування НЗФ не підпадають під дію цивільного контролю, що не дає можливості об'єктивно оцінити їх рівень забезпечення, матеріальних і людських втрат [7, с. 6215];

– використання інформаційного впливу та механізмів тиску державою–агресором на міжнародній арені із застосуванням форм економічної та політичної блокади.

Відмінністю преемптивної війни від гібридної є те, що гібридна війна визначає принципи ведення збройної боротьби безпосередньо у ході ведення бойових дій. Преемптивна війна формує комплекс підготовчих, превентивних дій, які забезпечують механізм і форми

збройного протистояння, а також заходи, спрямовані на закріплення результатів перемоги у війні.

На підготовчому етапі визначається держава – об'єкт агресії з одночасним створенням іміджу «парії», «терористичної» держави, «фашистського» («нацистського») режиму за допомогою тотального інформаційного тиску – потужного цільового спрямування інформаційних ресурсів на об'єкт впливу для досягнення системних змін та руйнування ціннісно–інформаційних констант. Відбуваються зрушення в традиційних інформаційних нарративах – суб'єктивно–ідеалістичних структурованих описах об'єктивної дійсності через вплив заданого обсягу інформації у жорстко окреслених рамках інтерпретацій. Наратив як інституціонально–системне структурування дійсності на цьому етапі характеризується неоднозначністю отриманого комплексу суперечливої інформації та вступає в антагоністичну суперечність із встановленою системою ціннісних констант [8].

На першому етапі відбувається створення в соціумі держави–об'єкта опозиційного до влади прошарку через ескалацію національних, релігійних і соціальних протиріч, який виявляє свій «політичний спротив» через мирні «демократичні» протестні акції. Політичний спротив – це ненасильницька боротьба (протест, втручання або відмова від співпраці), яку ведуть демонстративно й активно для досягнення політичних цілей. Головною метою використання інформаційних технологій на цьому етапі є надання через світові ЗМІ, ЗМК чи дипломатичні канали «запрограмованому» натовпу іміджу «авангарду народу, який виїшов на сцену історії з метою зміни режиму» [9].

На другому етапі мирні демонстрації перетворюються на збройне зіткнення опозиції із владою. Класик політ–технологій «кольорових революцій» Дж. Шарп так характеризує цей розвиток подій: «Реагуючи на жорстокість, тортури, зникнення та вбивства, люди вважають насильство єдиним засобом повалення диктатури. Розлючені жертви іноді об'єднувалися для боротьби з жорстокими диктаторами, вдаючись до будь–яких можливих насильницьких і військових засобів, не зважаючи на очевидну нерівність сил» [9]. У цей період відбувається захоплення складів зі зброєю, нейтралізація військових і правоохоронних формувань, провокування міжнародних зіткнень та передислокація НЗФ через державний кордон з метою загострення напруженості та безладу.

Третій етап характеризується активізацією діяльності НЗФ у формі бойових зіткнень з регулярними військами, знищенням місцевих мешканців, які нелояльні до «повстанців», криміналізацією та маргіналізацією суспільного життя. Для підтримки «повстанців» через державний кордон зорганізовується постачання зброї, видів бойового, тилового, технічного та медичного забезпечення.

На заключному етапі агресії відбувається (як правило за допомогою міжнародних організацій або при ігноруванні цих інституцій) зміна законного уряду на «демократичний» («легітимний», «антифашистський», «народної довіри»). Держава–об'єкт позбавляється права на володіння власними природними ресурсами, втрачає суверенітет і статус самостійного суб'єкта міжнародних відносин.

Таким чином, на нашу думку, *преемптивна війна* – це комплексна форма збройного конфлікту, компонентами якої є цілеспрямована інформаційна війна, мережецентричний принцип ведення бойових дій, «гібридний» характер застосування регулярних і нерегулярних формувань з

метою досягнення політичних цілей та трансгуманітарна перебудова індивідуальної та суспільної свідомості, перекодування національних ментальних рис (національної ідентичності) переможеного народу.

Список використаних джерел

1. Слипченко В. Природа войны: вчера, сегодня, завтра // В. Слипченко. – М.: Третий Рим, 2004. – 196 с.
2. Балуевский Ю. Глобализация и военное дело [Электронный ресурс] / Ю. Балуевский, М. Хамзатов // Независимое военное обозрение. – 08.08.2014. – Режим доступа: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-08-08/1_globalisation.html.
3. Сенченко М. Четверта світова. Інформаційно-психологічна війна [Електронний ресурс] / Микола Сенченко. – К.: ФОП Стебляк М. І., 2014. – Режим доступу: <https://lib.rus.ec/b/241595/read>.
4. Багиров Р. З. Политическая коммуникация в обеспечении военной безопасности Российской Федерации: автореф. дис. ... канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии» / Р. З. Багиров. – М., 2009. – 21 с.
5. Крупнов Ю. Премптивная война [Электронный ресурс] / Юрий Крупнов. – Режим доступа: http://www.krupnov.ru/5/30_1shtml.
6. Комлева Н. А. Премптивная война как технология ресурсного передела мира [Электронный ресурс] / Наталья Комлева. – Режим доступа: komleva@yandex.ru.
7. Кочнев И. П. Концепция премптивной войны и пограничная безопасность государства / И. П. Кочнев // XII всероссийское совещание по проблемам управления ВСПУ–2014, Москва 16–19 июня 2014 г. – С. 6214–6219.
8. Почепцов Г. Революция. com. Основы протестной инженерии [Электронный ресурс] / Георгий Почепцов. – Москва: Европа, 2005. – Режим доступа: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=3006095.
9. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи / Пер. з англ. ін-т ім. Альберта Ейнштейна. Споллом. – Львів, 2004. – 83 с.

References

1. Slipchenko V. Priroda vojny: vchera, segodnja, zavtra // V. Slipchenko. – M.: Tretij Rim, 2004. – 196 s.
2. Baluevskij Ju. Globalizacija i voennoe delo [Elektronnyj resurs] / Ju. Baluevskij, M. Hamzatov // Nezavisimoe voennoe obozrenie. – 08.08.2014. – Rezhym dostupu: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-08-08/1_globalisation.html.
3. Senchenko M. Chetverta svitova. Informacijno-psyhologichna vijnja [Elektronnyj resurs] / Mykola Senchenko. – K.: FOP Stebljak M. I., 2014. – Rezhym dostupu: <https://lib.rus.ec/b/241595/read>.
4. Bagirov R. Z. Politicheskaja kommunikacija v obespechenii voennoj bezopasnosti Rossijskoj Federacii: avtoref. dis. ... kand. polit. nauk: spec. 23.00.02 «Politicheskije instituty, jetnopoliticheskaja konfliktologija, nacional'nye i politicheskije processy i tehnologii» / R. Z. Bagirov. – M., 2009. – 21 s.
5. Krupnov Ju. Prejemptivnaja vojna [Elektronnyj resurs] / Jurij Krupnov. – Rezhym dostupu: http://www.krupnov.ru/5/30_1shtml.
6. Komleva N. A. Prejemptivnaja vojna kak tehnologija resursnogo peredela mira [Elektronnyj resurs] / Natal'ja Komleva. – Rezhym dostupu: komleva@yandex.ru.
7. Kochnev I. P. Koncepcija prejemptivnoj vojny i pogranichnaja bezopasnost' gosudarstva / I. P. Kochnev // XII vsersosijskoe soveshhanie po problemam upravlenija VSPU–2014, Moskva 16–19 ijunja 2014 g. – S. 6214–6219.
8. Pohepcov G. Revoljucija. com. Osnovy protestnoj inzhenerii [Elektronnyj resurs] / Georgij Pohepcov. – Moskva: Evropa, 2005. – Rezhym dostupu: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=3006095.
9. Sharp Dzh. Vid dyktatury do demokratii': konceptual'ni zasady zdobuttja svobody / Per. z angl. in-t im. Al'berta Ejnshtejna. Spolom. – L'viv, 2004. – 83 s.

Mel'nik O. M., Ph.D., Associate Professor, Department of Human Sciences, National Academy of land forces of the Hetman Sagaydachno (Ukraine, Lvov), lmmlviv@gmail.com

The concept of «preemptive war» and its use in the conduct of hostilities

In the article the essence of the concept of «preemptive war» as a principle in the combat use of the latest views on the development of martial arts. Solved historical features and specific factors that determine the formation of the concept. The basic principles of the concept.

Analyzed the concept of Preemptive war and the essence of the term «preempt» Disclosed differences in mechanism of action preemptive and hybrid wars.

Keywords: preemptive war, preempt, nation–construction.

Мельник А. М., кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры гуманитарных наук, Национальная академия сухопутных войск им. гетмана Петра Сагайдачного (Украина, Львов), lmmlviv@gmail.com

Концепция «преэмптивной войны» и ее применение при ведении боевых действий

Рассмотрена сущность концепции «преэмптивной войны» как принципа боевого применения в новейших взглядах на развитие военного искусства. Раскрыты исторические особенности и характерные факторы, которые определяли формирование концепции. Раскрыты основные принципы концепции. Проанализирована концепция преэмптивной войны и определена сущность термина «преэмпция». Раскрыты различия механизма действия преэмптивной и гибридной войн.

Ключевые слова: преэмптивная война, преэмпция, нациостроительство.

* * *

УДК 327

Остап'як В. І., кандидат політичних наук, директор Навчально-методичного центру політичних та євроінтеграційних досліджень Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), vasiliy.ostapiak@gmail.com

ПАРАДИГМА ПАРТНЕРСТВА У ВИКЛИКАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Досліджується глобальна система розвитку в контексті налагодження партнерства. Зазначається необхідність аналізу партнерства, як основної складової розвитку сучасного суспільства в процесі глобального поступу. Підкреслено необхідність проведення аналізу та прогнозування світових політичних процесів, котрі здійснюють сенсеретичний вплив на всі складові елементи глобального розвитку. Зазначено провідну роль партнерства у подоланні глобальних загроз, котрі нівелюють конструктивний вплив цивілізаційних трансформацій. Запропоновано авторське бачення сприйняття загроз з умовним поділом на регіональні і глобальні із пропозиціями щодо сприйняття цих загроз та прийняття управлінських рішень щодо вирішення загроз, котрі впливають на розвиток глобалізації. Доводиться необхідність подальшого аналізу глобальних загроз та синтезу рішень задля нівелювання деструктивних факторів таких загроз.

Ключові слова: паритетність, трансформація, інтеграція, партнерство, глобалізація.

Глобальні процеси в сучасному світі віддзеркалюють основні етапи розвитку людства. Варто підкреслити, що глобалізація своїм стрімким рухом і всеосяжністю після розпаду Радянського Союзу охопила весь світовий простір нашої цивілізації. Спостерігаємо, що попри сповідування різних філософсько-політичних ідеологій країнами світу, всі країни пристосувалися до глобальних процесів, а деякі з країн, зокрема Китай, зумів адаптувати власну ідеологію до змін глобального простору і ввійти в лідери світової політики, економіки, торгівлі. Проте попри конструктивний вплив, глобалізація, як явище для нашої цивілізації, приготувала також низку деструктивних викликів, загроз. В умовах розширення міжнародного співробітництва на сцену вийшли десятки нових міжнародних, регіональних і субрегіональних об'єднань та організацій, які займаються вирішенням різноманітних глобальних, міжнародних і локальних проблем у політичній, економічній, військово-стратегічній, гуманітарній, культурній, екологічній та інших сферах [1, с. 10].

У контексті опису сучасних глобальних загроз для нас видається актуальним саме провести ідентифікації глобальних загроз, котрі можуть не тільки перешкодити формуванню нового світового порядку, під котрим ми розуміємо модерний глобальний простір з відкритими